

Q. D. B. V.

DISPUTATIO THEOLOGICA

DE

MODERNIS VISIONIBUS & VISIONISTIS,

Quam

Annuate divina Gratiâ

In consvetâ Diœces. Qverf. Synodo,

Cui dictus est

Dies 12. Octobris

ANNI M DC XCIII.

Sub Præsidio

JOHANNIS SCHWARZII,

S. S. Theol. Doct. & Superint.

Placidæ totius Confraternitatis

ventilationi

subjiciet

& ad defendendum suscipiet

Responsurus,

THEODORUS FERBERUS,

Pastor Leimbachiensis.

ISLEBII,

Typis Diezelianis.

MDCXCVI.

In Nomine JESU!

§. I.

Antiquam ludit fabulam communis humani generis impostor & quod à condito mundo machinatus est, hodiernum machinari nec dum cessat. Visionibus Protoplastos in Paradyso decepit, quo minus verbo divino inhaerent, **Genes. III. 1. 4.** nec intermisit idem per totum utriusq; Testamenti decursum, quin subinde falsos subornarit Visionistas, per quos à verbi divini cultu Cultores forsan dimoverentur. Ecquos in V. T. non inflavit Prophetas, **I. Reg. XIII, 18. 19. c. XXII, 6. sqq. Job, IV, 12. 13. sqq.** Quorum multo plures fuisse, tum ex aliis Scripturae locis, tum ex gravissimis **DEI** querelis, **Jer. XIV, 14. c. XXIII, 21.** apparet. Omnes profectò in veritatis divinae fraudem! Videlicet, quoad tunc temporis nec dum illud *αὐτοφῶς* fidei principium per literas erat expressum atq; ideo pro diversa tamen Ecclesiae facie subinde in Viris *θεοπνευστοῖς* erat lumen illud propheticum repetendum & augendum, hinc egregiam nactus est pater mendacii occasionem, sub specie Visionum fallendi Fideles. Videtur proinde, quoniam non raro priscis temporibus obtinuit, quod voluit, imposturam Visionum quasi in consuetudinem traduxisse; sit licet in N. T. Canon sacer per *θεοπνευστίαν* absolutus & consummatus, idq; propter omnis Visionum usus tantum non prorsus explosus, ut nihilo segnius eandem scenam efformare contendat.

§. II. Fuisse quid Visiones circa & post Apostolorum tempora non insolitas, sufficienter in Sacris Acta Apostolor. **c. IX, 10. X, 3. XI, 27. XIII, 9. X. VI, 10. XIX.**

XIIX, 9. XXI, 9. XXIII, 12. XXVII, 23. 24. itemq;
Epistolæ Gal. I, 12. c. VI, 2. II. Cor. II, 5. quin &
tota Apocalypsis perhibent. Nec obscurum est
idem ex Historiâ Ecclesiasticâ. Lactantius Lib. 8. c. 2.
narrat Paulum & Petrum exitium Hierosolymitanum
prænucciasse & quid per idem Judæis adversum futurum.
Ecclesiam quoq; Hierosolymitanam paulo ante excidium
illud trans Jordanem ad oppidum, Pellam nomine, respon-
so prius à DEO accepto, migrasse, legitur apud Eusebi-
um Lib. 3. Hist. Eccl. c. 5. Idem etiam Libr. 4.
cap. 18, de Justino Martyre recenset, scripsisse ipsum,
quomodo ad sua usq; tempora Prophetiæ gratia in Eccle-
siis floruerit. Irenæus Polycarpi Discipulus & Episco-
pus Lugdun: Lib. 2. contra Gnosticos de pluribus
divinæ & admirandæ virtutis indiciis differit. Imprimis
in Dialogo contra Tryph: ita scribit: alius qui-
dem accepit Spiritum intelligentiæ, alius consi-
lii, alius veritatis, alius sanitatis, alius Prophetiæ,
alius doctrinæ, alius timoris. Quomodo Ignatio
à bestiis lacerando vox è cælo facta: Fortis esto, Po-
lycarpe & viriliter age! quam etiam non pauci au-
dierunt, recenset Smyrnæorum Epistola de Mar-
tyrio Polycarpi apud eundem Euseb. L. 4, c. 15.
De Cypriano Episcopo notissimum est, quantum in se-
culo tertio circa ann: Dom. CCLIX visionibus cla-
ruerit. In seculo quarto Antonius Eremita Ægypti-
US, tum propter lumen propheticum, tum propter decan-
tatam devotionem literis Imp. Constantini M. dignabatur.
Vid: Eusebius Lib: X, hist: eccl: c. 8, & in Chron: ad

ann: Domini, **CCCXXXIX**. Nec in seculo quinto Lu-
men illud prorsus disparuisse, testis est **Theodoretus**
in cap. II, Joel: Imo in seculo sexto & septimo nonni-
hil scintillasse idem ultro fatemur. Videlicet quoad usq;
nunc Judæi ad christianam fidem convertendi; nunc gen-
tiles, alloquia divina Doctoribus Ecclesiæ fiebant, idq; ad
facilius infringendas dæmonis fraudes, viresq; utur pro-
pter Canonem fidei completum nihil necessaria fuerint.

§. III. Attamen ignotum non est, quot quantisq; lu-
dibriis non paucis diabolus imposuerit, vel solus Papatus
sit testimonii erit, ubi idem omnino juxta II. Thessal.
II, v. 8, 9, 10. Secundum operationem Satanæ in
omni virtute & signis & prodigiis mendacibus
& omni seductione manifestatus fuit. Consulatur
modo B. Gerhardi Confessio Catholica, L. I. part.
2, c. 17. de revelationibus & apparitionibus.
Itemq; Centuriatores Magdeburg. Cent. VIII,
c. 13. de mirac. p. 870. & Cent. XI, c. 13. p. 672.
Wolfii Memorab. Ration. Cent. 8. p. 197. Tantum quip-
pe crevit deceptio per **Visiones**, tantum amor expeten-
darum **Visionum**, ut quia hoc pacto orthodoxa fidei do-
ctrina non parum exstingvi cepit, pleriq; quosvis rumo-
res temere exortos pro veris & indubitatis amplecteren-
tur. Ea; propter **Bernardus**, Clarevallensis Monachus,
Visionibus in Seculo XII. et sicclarus, easdem in hunc
modum detestando scripsit, sermon. 2. super cantic.
Merito Visiones & somnia non recipio, figuras
& ænigmata nolo, ipsas quoq; angelicas species.
Quippe ut illas longè superat Jesus specie sua &
pul-

pulcritudine suâ. Non ergo alium, sive Angē-
lum, sive hominem, sed ipsum peto osculari me
osculo oris sui. Frequentia quoque falsarum Visionū,
maximè ubi in Concilio Constantiensi eadem jaētaren-
tur, incitavit non minus insigniter eruditum, quam id pro-
pter celeberrimum quoque Cancellarium Parisiensem
Johannem Gersonem, ut fictitium istum Phosporum
publico scripto, anno, 1493. infestaretur, in quo inter alia
sic scribit: Non nego, quod superstitiosa & vana
& illusoria deliria hominum, facta & somnia,
nec non ægrotantium & Melancholicorum
portentosas cogitationes revelationibus abscri-
bant. Quamobrem postea certa *γνώσιματα* & *κελίηται*
designat, secundum quæ spuria à genuinis, fictæ a veris
commode dextereque discerni possint.

§. IV. Quemadmodum itaque nunquam non varias for-
mas infernalis iste Polypus induit, atque nunc apertis &
manifesto falsis crassisque superstitionibus orthodoxiam
infestavit; nunc opertis h. e. speciosis fraudibus & technis;
nonnunquam etiam verba divina simulans, quasi in
angelum lucis se transformavit, II. ad Corinth.
XI, 14. Hostis ideo quanto speciosior, tanto nocentior:
Sic eandem instruxit telam cum primis in superiori seculo,
quam longe impensius in præsentem protelavit. In illo pri-
mordia tentavit, per Nicolaum Storch/ Conciona-
torem Zwickaviensem, Anabaptistarum Patriarcham &
Choragum, cujus suorumque Sectatorum doctrinam non nisi
immediatas revelationes jaētabat. Vid. Sleidanus
Lib. 6. Comment. de statu relig. & Reipubl. p.
m. 150, & Lib. 10. p. 267. Pollicem huic premebat

Carlstadt, & Thomas Müncerus, quorum ille erat Theolog. Doctor & Archi-Diaconus Witteb, tantum autem à fanatico lumine movebatur, ut muneri clam renunciatet & Orlamundam confugeret, haut alio fine, quam ut sua somnia ac deliramenta tanto securius disseminaret, de quo consulatur B. Lutherus, Tom. 3. Jehn. Germ. fol. m. 49; Hic autem erat Concionator Altstetensis, & quas turbas excitavit sub divinarum revelationum prætextu, quatenus etiam seditiosis rusticis se associavit, ut id propter captivus capite plecteretur, apud Sleidanum loc. cit. Lib. 3. p. 72. & B. Lutherum Tom. 3. Jen. Germ. fol. 104. sqq. videri potest. Successit paulo post Caspar Swenckfeld/Nobilis Silesius, qui cum vix anno 1526. ad Theologiam animum applicuisset, novos libellos consignare atque vulgare cepit, in quibus pleraque sua dogmata ex ficto quodam interno Sabbatho h. e. Enthusiastico eructare conatus est. Statuit enim, quod homines abdicatis & excussis animo suo cogitationibus studioso & pertinaci otio dum quiescant, supernos & internos afflatus excipiant. Conferatur ejus ipsius Tom. I. Epist. 58. p. 561. Et qui ejus deliria refutant, ac refutando enarrant, B. Lutherus Tom. 8. Jehn. Germ. fol. 192. sqv: Osiand. Hist. Eccl. Cent. 16. l. 2. c. 3. Micræl. Syntagm. Hist. Eccl. l. 3. sect. 2. de. Hæret. in Lutherano seculo, p. m. 859. & p. 798. Hornbec. in summ. Controvers. l. 6. de Enthusiast. & Libert. p. 438. p. 446. sq. Præsentis seculi exordium statim excepit Jacobus Böhme/Sutor Görlicensis, qui anno 1610. immediatam *ἐλάμψη* jactitabat, hujus inquit varia scripta vulgabat, quæ hodiernum (nescio quibus

quibus ex causis!) a multis probantur & suspiciuntur.
Nec segnius idem portentum tractarunt anno 1612.
Valentinus Weigelius, Pastor Zfopenfis, & anno 1638.
Johannes Werner, rusticus Misnicus, cujus vestigia
sequebatur Georgius Reichard, Ludimoderator in
pago Rocsa, tantæ erat hic audaciæ, ut librum, quem de
multis Visionibus sibi factis compilarat, Serenissimo
Duci Altenb. Domino Johanni Philippo offerret. Sed
cum eundem hinc inde disseminare studeret, per con-
fiscationem publicam prohibeatur, prout ista legi possunt
prolixè apud D. Arnoldum Mengerium in In-
formator: Conscient. Evang. Dom. 25. p. Tri-
nit. n. II. quæst. 2. & 3. p. III. sqv. Itemq; Wit-
tenberg. Theologosin Consil. Tit. von neuen
Proppheten p. 804. sqq. Postquam enim D. Jaco-
bus Fabricius, Superintendens Stetinensis Visiones
immediatas & in specie Wernerî defendere aggres-
sus esset, contra eundem laudati Theologi judicium anno
1643. d. 13. Julii vulgarunt. Circa annum 1615. Frater-
nitas Rosæ Crucis eadem somniavit ludibria, nec mi-
nus anno 1653. Antonia de Bourignon, item Jo-
nes de Labadie, aliiqve. Imprimis anno 1656. in *India*
peo Quackerorum in Scotia, referente Lassenio
in der historischen und schriftmäßigen Erklärung der neuen Ges-
ete der Quacker cap. 1. gliscere ceperunt, de hinc migrarunt
in Pataviam atqve Germaniam, qui quantiq; sint, multis in
locis coram videre contingit. Fusiora de his, vide sis apud
Dn. Ehr: Gott Danielem Colbergium in seinem
Platonischen Hermetischen Christenthum/c. 5. sqq.
s. V. Quamquam igitur ejusmodi satanicis ludibriis

MUN-

nunquam non mascue sese opposuerint cordati ortho-
doxi Theologi, atq; istarum Visionum nunc vanitatem
nunc periculositatem satis luculenter ostenderint: tan-
tum tamen abest, ut ab iisdem abhorreant moderni Pie-
tistæ, quin ex eorum Schola hoc virus denuo ebullire ei-
demque nonnulli sine fronte suffragari videantur. Neque
enim ignotum est, quid immediatis illuminationi-
bus tribuant? quid ecstaticis? quid Bohemii Libris
& quomodo hos defendant, etsi, quem SPIRITUM ha-
beant, sc. Quackerianum, tum verborum rerumque
obscuritas tum dogmatum multorum impietas non obscu-
rè doceat, veluti hæc omnia fusissime demonstravit B.
Dn. D. Calovius in Anti-Bohemio? Ut autem con-
stet, quo quantoque ludibrio jaçitentur, quotquot aut
ejusmodi Visiones attendunt, aut pro iisdem conten-
dunt, & quomodo sub specie cujusdam divini $\Phi\omega\lambda\iota\sigma\mu\delta$ cæ-
cutiant, non nihil fusius $\sigma\upsilon\upsilon$ $\theta\iota\omega$, indagabimus.

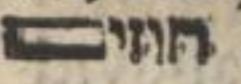

§. VI. Et in offenso pede quo progrediamur quædam
ad statum controversiæ recte formandum præmoneamus,
non solum commodum, verum etiam necessarium est. Ni-
mirum VISIO hîc non accipitur, nisi quatenus pro
spirituali seu mentali supponit & revelationi divi-
næ quoad rem respondet, quocunque modo licet hæc
fiat, scil. voce sensibili, somnio speciebus ecstati-
cis aut $\theta\epsilon\omicron\pi\upsilon\epsilon\upsilon\sigma\iota\alpha$ quemadmodum hos modos descriptos
sis videas apud Dn. D. Joh. Olearium, Theol. uni-
versâl. 2. de Theol. posit. artic. 4. p. 203.
Dedekenn. Vol. I. Thes. Consil. & Decis. Theol.
Part. 2. Sect. I. n. 5. p. 383. Dorſcheum Theol. Za-
char. part. 2. p. 1. sqv. B. Dn. D. Qyensted: An-
tiq.

tiqv. Bibl. & Eccl. Num. 1. de Prophet. p. 4. sqv.
 Quid? quod termini Visionis & Revelationis
 promiscue usurpentur & reciprocentur Apoc. I, v. 1. 13.
 17. 19. 20. & Revelatio divina, titulo Visionis
 venditur, juxta Es. I, 1. Amos, I, 1. 2. Mich. I, 1. Ila-
 hac, I, 1. Nec terminus *ἐκλάμψεως* s. illuminationis
 à presentis loci VISIONE discrepat, quin Apoc. I, 10.
 Johannes videns in Spiritu esse dicatur; quid vero
 hoc aliud est, quam divinitus illuminari? quatenus tamen
 illa sensu prophetico & Apostolico intelligitur, & actio-
 nem Spiritus S. designat, quâ hic per species in-
 tellectui supernaturaliter infusas; vel si in intel-
 lectu præextiterint, supernaturaliter excitatas,
 elevatas & ad eliciendam cognitionem rerum
 supernaturalium applicatas Viris sanctis (nem-
 pe Prophetis sub V. & Apostolis sub N. Tmo,)
 quæ illis nota fieri vellet, manifestabat, sensuum
 operatione salva & non impedita, ut accuratè ipsam
 descripsit Dn. D. Joh. Olear. Prof. Publ. Lipsi. in
 peculiari disputat. de Illuminat. anno 1687. hab.
 §. VII. Est itaq; Visio hoc loco nihil aliud (ut cum B.
 Franzio Disp. 4. Schol. Sacrif. Thes. 25. p. 71.
 „loquamur) quàm cognitio revelationis divinæ factæ de
 „DEI voluntate, l. de rebus, futuris, per objectas visibiles
 „figuras aliquas, idque sive ecstaticis, sive somniantibus,
 „sive alia ratione,

§. VII. Atque ita facile colligitur, hinc nobis nihil ne-
 gotii esse (1) cum Prophetica s. visione naturali,
 h. e. rationali conjectura, quâ ex contingenti aliquid
 B con-

concluditur, quod olim futurum & Astrologis aliis familiaris est; sed de supernaturali, quæ ex speciali divina revelatione perhibetur facta. Priorem sane minime repudiamus, eidem dummodo absoluta necessitas non tribuatur. De posteriori tamen idem iudicium ferre non possumus.

§. VIII. Nec (2) de Visione ordinariâ atque immediatâ hîc loquimur, quâ à Scripturis S. tanquam ex ordinario medio innotescit, quid DEO nobis ad salutem scitu credituque necessarium dedit & voluit revelatum. Hæc Scriptura, ut Θεόπνευστος est, atque per revelationem in literas redacta est, sic hodiernum ejus interpretatio eorumque cognitio, quæ in illa nobis ad salutem sunt revelata, citra specialem Spiritus S. concursum acquiri nequeunt. Prius testatur Petrus II, Epist. I, 21. scil. quod non sit ἰδίαις ἐπιλύσιως, ut ea propter Habitus sacer Hermeneuticus merito pro θεοσδότηω habeatur: Quem ideo etiam in B. Luthero tanquam plane singularem miratur Erasmus, ut statueret post tempora B. Lutheri meliorem Luthero interpretem non fuisse. Conf. Die Haupt Berthaidig: des Augapfels p. 820. Quod itidem non sit ἰδίαις ἐπιγνώσιαις ex Joh. VI, 14. I. Cor. II, 14. II Cor. 3, 5. Matth. 16, 17. quin & ex Emaunticorum Discipulorum exemplo Luc. XXIV, 45. abunde constat.

§. IX. Multo minus (3) de Visionibus Prophetarum Vet. & Apostolorum N. T. eorumque in seculis prioribus, successoribus. Nam quod illi ex immediatâ ὁράσει nunc prophetarint, nunc concionati fuerint, ex II, Petr. I, 21. II, Sam. XXIII, 2. Luc. I, 70. (Conf. II, Tim. III, 16.) luculentum est, qui id propter communiter & I, Sam. IX, 9. & ipsius Eliaæ vaticini-

um

um **ἰσχυρὰ** appellantur, eo quod iisdem revelatio tam luculenta fieret, quasi res revelandas oculis corporeis & absentia tanquam præsentia cernerent, ut loquitur de Visione Prophetarum Theodoretus. Nec minus easdem vel similes *ὁμοίως* Apostolis, eorumque in primitivâ Ecclesiâ successoribus factas fuisse, ex illis ipsis, quæ supra § 11. delineavimus, abunde patescit. Hodierno autem tempore easdem adhuc expectandas, nedum, quod jam præsto sint, & fiant, maxime post reformationis novissimæ clarissimum Jubar (quicquid sit de radiis quibusdam nonnunquam olim in superiori caligine Papæ emicantibus, quos simpliciter nec rejicimus nec negligimus.) ut loquitur B. Danhauerus Lib. 1. Consc. part. 2. sect. 2. Dial. 2. Cas. 3. p. 417. nihil solidi in promptu erit, quod nobis persuadebit.

§. X. Imo denique (4) non de Visionibus historicis, quibus Ecclesiæ aut Reipublicæ Sors vel publica l. privata cujusdam privati præformatur atque prædicatur. Nam tales evenisse, quin adhuc venturas esse forsitan, nemo sanus inficiabitur cum prius etiam solæ prædictiones de B. Lutheri reformatione attestabuntur, v. g. Methodii Græci, Conradi Stifelii Senioris, Andrææ Prolis, Johannis Hilten, Hieronymi Pragensis & Johannis Hussii & aliorum, qui omnes eorumque vaticinia videri possunt in Catalogo testium veritatis part. 1. p. 21. 852. 829. 836. Wolfii Lect. Mem. Cent. 3. p. 43. Cent. 16. p. 1. 4. & 313. Micræl. Syntagm. H. Eccl. l. 3. sect. 2. p. 10. sqq. Quibus non citra rem accensebit somnium Serenissimi Electoris Sax. Friderici, in quo vidit Monachum literas in tem-

plo Cathedrali Witteb. scribentem, cujus calamus scri-
ptorius ad Romam usque pertingebat & coronam de ca-
pite Pontificis Romani turbare contendebat, prout idem
prolixè recenset B. Dn. D. Johann. Olearius, in *der
wunderlichen Güte* cap. 6. p. 173. sqq. De posteri-
ori non est ut prolixè differamus; quod tamen, si inter alias
quorundam moribundorum visiones afferremus, satis con-
firmaretur. Attamen nec ejusmodi VISIONIBUS sine re-
spectu & cautela fidem largiendam esse ne ludibria Satanæ
pro revelationibus divinis acceptemus, gravissime monet
B. Dn. D. Balduinus Comment. in Epist. 2. ad
Corinth. p. 606. Considerandæ inquit, hîc res
& personæ, quibus istæ eveniunt: Res, quæ hoc
modo revelantur, non sint ludicræ, sed concer-
nant instructionem de rebus arduis & dubiis, I.
commonefactionem de rebus Ecclesiæ & Rei-
publicæ gloriam & pacem publicam spectanti-
bus; nec impediunt officium vocationis nostræ,
quam DEUS temere mutare non vult. I. Cor.
VII, 20. Multo minus sint contra DEUM & con-
scientiam nostram. Talia enim nullo modo à
DEO, qui sibi semper constat, esse possunt. Per-
sonæ sint honestæ, piæ, Deum timentes & hono-
rem ejus serio promovere satagentes: nam in ani-
mam malignâ non ingreditur Spiritus Domini
Sap. I. Cum ergo Visio fertur contra manifestum
DEI verbum, cum puritatem fidei evertit, cum
seditiones movet, aut ordinationem DEI con-
vellere videtur, cum tranquillitatem conscien-
tiarum

tiarum turbat & ad desperationem instigat, hæc certe non est à DEO, sed est lusus Diaboli. Et post nonnulla addit: Hunc modum probandi visiones, num ex DEO sint? monstravit nobis Scriptura, quæ de Pseudopropheta scribit, ei non esse fidem habendam, etiamsi evenit, quod prædixit, quia doctrina quam proponit, non est analoga Verbo Domini Deut. XIII, I. sqv. Hactenus B. Viri Verba, quæ sufficienter nos informant, quid circa visiones observandum, ne iisdem decipiamus. Præterea B. Danhauerus loc. cit. p. 413. ideo etiam Visiones rejicit, si, licet in Ecclesiâ orthodoxa fiant, earum tamen Visionistæ sint plane rudes ac simplices idiotæ; Nam in corrupto Ecclesiæ statu aliquando excitatos Amosos atque Elisæos ex Sacris discimus; Aut si mendaciis I. homicidiis Patrem suum sc. Spiritum malignum ipsi indicent: Veluti superiori seculo Sangalus Anabaptista fratrem suum jugulabat, diæritans se voluntatem Patris cœlestis fecisse. Comprobant idem cæterorum Anabaptistarum ut & Munceri Tragicæ historiæ & mendaciis & cædibus funestæ. Quamquam, etiamsi aliquid veri Visiones prænuncient, necdum sint accipiendæ, quippe dæmonem Sauli verum prædixisse ex II. Sam. XXII, 17. edocemur. Ex adverso, divinitus quædam prædicta fuisse, quæ tamen minus impleta, in Ninivitis, quibus divino jussu futura *πανολεθρα* a Jona prædicebatur Jon. III. cap. apparet. Quid non ad imposturam committit fallacissimus artifex Nunc fallendo non fallit, nunc non fallendo fallit, ut cum aliquando securius mendacia loquitur, tanto minus ejus verba in dubium vocentur. Non raro me-

lancholicis ingeniis ad Visiones spurias abutitur. Cautio igitur & nusquam non est opus, ne in Visionibus cæcutiamus & fallamur.

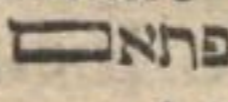
§. XI. Et quanquam hic l. ille forsan & veras habeat Visiones considerandum prius tamen, num & mandatum easdem divulgandi acceperit? quippe à facta revelatione ad ejusdem publicationem & manifestationem minime prona est collectio. Fiunt igitur v. g. Moribundis uti dictum, interdum Visiones & Revelationes, num autem ideo vulgandæ? ad minimum tam indubiæ tantæque erunt *ἀυθεντίας*, ut iisdem sine dubio obaudire obligemur, perinde ac Scripturis divinis, quarum *ἀυθεντία* tum ex certiori *θεοπνευσία* tum ex aliis, iisque firmissimis *κειληρίοις* firmissime confirmatur. Equidem nihil dubitandum nobis, DEUM hodiernum pristinum Visionis charisma largiri posse; dubitandum omnino, num velit? Imo quod nolit, ut ideo Visiones attendere atque sine respectu & discretionem accipere, minime obligemur, ex sequentibus rationibus indubitato constabit.

§. XII. Atque ut in Compendium redigamus totam argumentorum congeriem exhibebit eandem sequens Syllogismus: Quicquid 1.) est *ἀγραφοί*, 2.) *ἀντιγραφοί*, „3.) non necessarium, sed otiosum, 4.) inutile, 5.) „periculosum imo perniciosum, 6.) ferè prorsus „in sacris abrogatum, 7.) Hæreticis perquam „familiare, 8.) absurdum, & deniq; 9.) Libris „nostris Symb. indeque *γνησίως*. Orthodoxis Ecclesie Doctoribus adversum, illud male attenditur aut accipitur in Ecclesia. Atqui de visionibus dicto modo expositis verum est prius, „Ergo

„ Ergo & posterius. Major tanta radiat luce, ut ean-
dem vel quoad singula membra novella illustrare luce si
contenderemus, soli lucem addere absurde conaremur.
Quod autem expectatio nedum autoritas **Visio-**
num modernarum 1.) ἀγγελῶν sit, inde patet, quia nu-
spiam in Sacris **VISIONES** sunt promissæ, multo minus
jubemur, quod illas in N. T. ultimis temporibus, canone
sacro jam ante tot secula absoluto, expectare aut attende-
re debeamus, Nihil autem præter Scripturam S. in reli-
gione accipiendum, sentiendum, credendum, faciendum,
Deut. XII, 8. & 32. Conf. Apoc. XXII, 18. &
Math. XXIX, 20. Et probandum prius à Visioni-
stis contrarium. Promissio Joelis II, 28. quæ com-
muniter ab his obvertitur, ubi dicitur: Effundam Spi-
ritum meum super omnem carnem, & prophe-
tabunt filii vestri & filiæ vestræ; Senes vestri
somnia somnia & juvenes vestri visiones
habebunt; Sed & super servos & ancillas in die-
bus illis effundam spiritum meum &c: quæ ἐν τῷ
in primo Pentecostes die ACTOR. II, 17. præcipue im-
pleta est, veluti ad hoc ostendendum etiam à Petro inibi
allegatur. Et quia tam copiosa erat illa Spiritus S. effusio,
qualis quantaque à condito mundo non contigit, verbis
ad illam designandam compositis & quidem à diversis
nunc hominum conditionibus ac ætatibus petitis nunc
revelandi modis in V. T. usitatis describitur atque præ-
formatur; quandoquidem, ut B. Glassius fuse ostendit
Philol. Sacr. Lib. I, tract. 4. Can. V. p. m. 321.
talis modus loquendi Prophetis in Sacris non est inusita-
tus. Imo si διὰ τοῦτο promissionis attendere velimus, etiam

W 100

num ipsam in Ecclesiâ impleri & ad extremum usque diem implendam, dicendum; non quidem ad Visionistarum & Enthusiatarum palatum, sed quæ à Spiritu S. in Sacris Literis sunt designata mytheria divina, nunc multo copiosius atq; frequentius, quam in V. T. factum è Sacris prædicantur & exponuntur.

§. XIII. Nec difficulter, 2.) ἡ ἀντιγραφή probatur de modernis Visionibus, si spectemus (α) quod in rebus Religionis ad solam Scripturam sacram consulendam remittamur, Luc. XVI, 29. Johan. V, 3. Esai, VIII, 20. Joh. XX, 30. (β) quod Prophetiæ de rebus fidei cum Malachia tanquam ultimo Prophetarum in V. T. desierint, quandoquidem repente Dominus ad suum templum venturus erat. Malach. III, 1. Conf. B. Dn. D. Calov. Bibl. illustrat. Proleg. in Prophet. Malach. Laurent. Fabric. in Partit. Codic. Hebr. c. 19 p. 125. & B. Walth. Officin. Bibl. Repos. poster. de Script. S. p. 1037. In Novo verò Testamento quicquam de rebus fidei aut religionis prophetico modo revelatum fuisse Evangel. & Apostolis prius ab adversa parte est probandum (γ) quod HEBR. 1, 2. DEUS dicatur ultimo nobis per Filium locutus. Ubi per quendam εἰρήνη μῆνισι munus Christi Propheticum à munere Prophetarum V. T. discernitur, non quæ doctrinæ substantiam, sed circumstantiam & revelandi modum; huncque in Prophetis fuisse πολυμερῶς (h. e. secundum gradus intensiōis & remissionis distinctum) καὶ πολυτρόπως (h. e. nunc immediate per somnia & ἐνθουσιασμὸς &c. nunc mediate, mediante sc. Angelorum ministerio;) Per Christum v. tanquam per verbum DEI ὑποσηπκὸν nobis κατὰ σῶμα quasi DEUM locutum, atque sic modo à Prophetarum plane diverso: quippe

quippe quod Christus ipse tanquam verus DEUS ab æterno
decreverit, suæque carni per & propter unionem persona-
lem de mysterio æternæ nostræ salutis communicavit,
tanquam *ἡ αὐτὸς θεὸς* nobis annunciavit & in propria Per-
sona prædicavit. Prophetæ proinde non erant doctrinæ
suæ autores, sed tantum Concionatores & legati; Filius
DEI autem erat & Legatus & Dominus & Author. Illi
loquebantur per gratiosam quandam divinæ *δύσεως κοινωνί-
αν* II PETR. 1,21. Hic autem *καθ' ἐπιπέτην τῆς δύσεως*
Joh. X, 30. Unde revelationis modus tempore Prophe-
tarum usitatus, nunc adventante Messia cessasse à Paulo
perhibetur. Certe propheticus Revelationis modus
Apostolis nunquam contigit sed quod ex ore Christi au-
diverunt, Spiritus S. ipsis in memoriam revocavit, ut idem
prædicaverit. Joh. XIV, 26. Matth. X, 27. (δ) quod
dona prophetica data sint pro incredulis juxta I. Cor.
XIV, 21. Postquam igitur cœlestis, autoritas Evangelio est
conciliata, fides hominum non amplius indiget signis, sed
super fundamentum proprium collocata perstat inconcus-
sa, atque ideo Revelatio Apostolorum, quidni potius Pro-
phetarum V. T. ex mente Apostolici oraculi omnino
expiravit, Conf. B. Hunn. Comment. in h. l. Loc.
Commun. VI, p. m. 479. Et nonne (ε) tempori-
bus Apostolorum extraordinaria illa virtus quoad do-
num lingvarum & medicationum paulatim cessavit, quan-
to potius modus Visionum? Apollo, celebris ille Corin-
thiorum Doctor non ex immediata illuminatione, sed
Aquilæ & Priscillæ informatione cognitionem *μεγαλείων*
τῶ θεῶ obtinuit, Act. XII, 26. Nec minus Timotheus
Episcopus Ephesiorum sine peculiari raptu per assiduam
à puero Sacrarum Literarum lectionem Theologiæ cog-
nitionem assecutus est. Quando (ζ) dicimus *ἡ ποικίλομηθία*

C

766

706 super fundamentum Prophetarum & Apostolorum
Ephes. II, 20. h. e. super eorum doctrinam Scripturis
 comprehensam, ecquid contra hanc *ἰποικοδομήν* non de-
 linquimus, quando **Revelationes** extraordinarias cir-
 ca cognitionem salutis expectamus, affectamus aut acci-
 pimus? Huc facit (4) quod Christus ipse Matth. 24,
 23. in ultimis ante extremum diem diebus venturos fal-
 sos Prophetas, qui dicturi: **Ecce hic est Christus!**
Ecce, illic est atq; gnaviter monet, ut ne credamus, eti-
 am si magnis signis atq; prodigiis sua dogmata quasi ex
 divina revelatione acceperint confirmare satagant. Quo
 ausu igitur extraordinarias Revelationes admitte-
 mus? Quid? quod (9) Judas Epist. v, 3. scribit: *ἀπὸ
 tradita est sanctis fides* i. e. doctrina fidei. Ubi ma-
 gna emphasis, judicante FLACIO, in voce *ἀπαξ* est, quā
 Apostolus nihil aliud indicare voluit quam semel plene
 & sufficientissime fidem traditam esse, nec ulla novatio-
 nes admittendas, haud dubie ob diabolum, qui subinde ve-
 ritatem novis additamentis corrumpere laborat.

§. XIV. Quam 3.) etiam otiosum & non ne-
 cessarium sit Visionum Enthusiasticarum studi-
 um probat indubitanter Scripturæ S. perfectio,
 cui plane nihil deest, quod ad sufficientem & salutarem
 nostri in fide & moribus informationem requiritur cui eti-
 am id propter nihil addendum, nihil detrahendum. Di-
 cimus sane *εἰς σωτηρίαν σοφίας* è Scripturis S. II. Timoth.
 III r 5. quid ergo præter has ad Sophianistam sacram nobis
 adhuc necessarium erit? Complectuntur autem illæ omnes
 modos, qui ad perfectam Sophias informationem requi-
 runtur, *ἵε. διδασκαλίαν ἰλιγγχον, ἰπανόρρωσιν & παύσιαν, τὴν*
 ii

ἐν δαιμόνιῳ sc. qvalis ad vitam piam ac justam reqviritur,
qv̄id aliunde iidem reqvirendi: Etsi inde ἀνδραγαθὸν τῷ
θεῷ seu Minister Ecclesiæ est ἀρετῶν, imo ἰζηροποιῶν ad
omne opus bonum i. e. omnibus numeris perfectus &
absolutus aut secundum debitam symmetriam ac propor-
tionem instructus, ut tam se ipsum, quam suos auditores
salvare possit I. Tim. IV, 16. qv̄idni quoque inde qv̄ilibet
fidelis ad ejusmodi perfectam σοφίαν perducī poterit, qv̄ā
in fide vitāque tum erga DEum, tum erga proximum de-
center atque sufficienter informetur? Qva propter etiam
Apostolus Corinthios monet I. Corinth. IV, 6. ut neqv̄id
ultra sapiant qv̄od scriptum est. Plane Gal. I,
9. eidem anathema dicit, qv̄i aliud forsan Evan-
gelium annunciarēt, præter qv̄od Galatæ ab ipso
acceperint, utpote qv̄i non subterfugit qv̄o mi-
nus omne consilium DEI de hominum sc. sa-
lute suis auditoribus annunciarit, Actor. XX. 27.
Cum igitur de perfectione Scripturæ S. nobis nullum
sit dubium, inde contra necessitatem Visionum En-
thusiasticarum ita argumentamur: Aut Visiones
dictæ sunt necessariae, ideo, ut iis nova dogmata,
qv̄æ in sacris non sunt revelata atque expressa,
nobis revelentur; aut qv̄æ in illis revelata sunt,
commodiori modo proponantur & inculcen-
tur. Non priori modo necessariae sunt, sic enim
Scriptura S. imperfectionis argueretur: Nec
posteriori modo, hoc pacto enim destituta ha-
ctenus fuisset Ecclesia commodo informandi
modo & per consequens male DEus fecisset, qv̄i

hunc modum, tollendo sc. Visiones, tam diu Ecclesiae denegasset. Et ut ne Visionistæ hîc objiciant, ob futurum Ecclesiae statum necessarias esse Visiones, attendendum 1.) quod idem è sacris in specie ex Apocalypsi colligi possit; nec 2.) ejus ipsius præcognitio adeo necessaria sit, multo minus sub periculo salutis & 3.) de hujusmodi Visionibus non nullam hîc movere quæstionem, imo qua cautelâ admittenda sint, in §. X. notavimus.

§. XV. Et cui bono attentuntur Visiones? Numquid 4.) utilitatem Ecclesiae præstabunt, ut pro ratione temporis & necessitatis Scriptura S. ad fidem, mores vitamque in Ecclesia viventium applicetur? Certe hoc præstat Ministerium verbi, quod cum in finem à Christo est institutum, atque integrum ad præsens usque tempus contra tot diaboli tantosque insultus atque tumultus (quod grata mente agnoscimus ac celebramus) est conservatum & quidem sine speciali ac singulari revelationis immediatæ dono, quod aliàs non parum Ecclesiae sinceritati periculosum fuisset, ut infra docebitur. Etenim quid aliàs opus fuisset divina dogmata in literas redigere & ordinariis Ministris committere, à quibus illa debito modo ac studio inculcarentur? Aut igitur Visiones immediatæ hoc tempore sunt inutiles, aut Ministerii sacri labor & ordo, quippe qui tales Visiones nec requirit, nec iisdem indiget. Præterea DEUS ordinem semel a se institutum tamque diu conservatum nunc demum non evacuabit, aut invertet, ut loquitur B. Lutherus Tom. 3. Jchn. fol. 148. Quinimo ejusmodi Visiones in Ecclesia alium usum non habent, quam ut Scripturam S. in
con-

contemptum protrahant. Ubi verbum DEI accipitur, quid opus est novellis Visionibus, quæ potius ad infideles pertinent juxta I. Corinth. IV, 21? Quia Carpus Dionysius, Vincentius, Gregorius Thaumaturgus aliique inter infideles vixerunt, visionibus claruerunt. Etsi hodie- num Christianis inter gentiles viventibus eadem contin- gerent, nullam id nobis in Ecclesiâ faceret regulam. DE- US est immutabilis, quid ergo præter Scripturam S. quæ in Ecclesia fovetur atque docetur, visiones extraordina- rias expecto?

§. XVI. Nec à veritate aberramus, si 5.) affirmemus, visiones Ecclesiæ periculofas & perniciosas esse. Sane (α) si per illas orthodoxia sincere ac commode trans- plantari & inculcari potuisset, frustra superinduxisset Spi- ritus S. Scripturam S. Quam ultra duo millia annorum à condito mundo non vulgavit & ex solis immediatis reve- lationibus populum in doctrina salutis erudiri curavit. Cum autem obvarias Diaboli præstigias vix ac ne vix qui- dem orthodoxia salva conservaretur, sapientissimum Nu- men per Scripturam S. huic malo occurrendum consul- tum duxit. Quoniam Hæreses (verba sunt Theo- phylacti) pullulaturæ erant, quæ mores nostros depascerentur, opere precium visum fuit, ut scriberentur Evangelia: quia, discentes verita- tem ex illis, non deciperemur ab hæresium mendaciis. Unde autem nascebantur illæ, nisi è præ- textu immediatæ & extraordinariæ Visionis. Hæ frequentissimum fuerunt Hæresium Seminium quibus homines a verbo DEI vel in totum prius abaliena- re studuit callidissimus Hæresiarcha; l. in tantum, quo minus illi soli inhærerent. Veritatis autem fonte l. corru-
pto

pro l. suspecto, quid mendaciis postea non licebit? Per
 Donatistarum Visiones adeo multis imponebat, ut
 ab his Mirabiliarii illi ja&itarentur, uti testatur Au-
 gustinus Tr. 3. in Johann. & l. 3. de unitat. Eccl.
 cap. 16. Nec minus per Severum, a quo Severiani,
 horrendi illi Hæretici nomen acceperunt, de quo videri
 possunt Centuriat: Magdeb. Cent. 2. l. 3. c. 15. p.
 77. Quid Messiliani aliud ja&itabant, quam Visiones?
 Videatur Histor. Tripart. l. 7. c. 2. Per quid Ma-
 humedicæ superstitionis Architectus Saracenis per-
 svasit, ut religionum dissidia tollerent & concordiam do-
 ctrinæ inirent, quam ipse illis præscriberet, nisi quod in
 hanc rem prætenderet, se habere Enthusiasmos &
 cælestia colloquia? Quid Papatum ad tantum
 Scripturæ S. contemptum tantamque idolomaniam perdu-
 xit atque seduxit, quam VISIONES? Quid præterea se-
 culo tum superiori tum præsentī VISIONES parturive-
 rint monstri §. 4. fuse recensitum fuit. Non difficile est
 (β) perversissimo animarum aucupi in Angelum Lucis
 se transformare II. Cor. XI, 14. sub specie boni
 nuncii se præsentare, futuraque nunc ex conjectura, nunc
 ex causarum necessariarum collectione, nunc etiam inter-
 dum ex revelatione quocunque modo accepta atque per-
 cepta, prænunciare, veluti eorum ὑπόδειγμα ipse sacer
 codex I. Sam. XXII, 14. sqq. nobis exhibet. Con-
 ferri in super potest Act. XVI, 16. quod de ancilla apud
 Philippenses vaticinatrice refertur. Quid mirum ergo,
 si idem per ejusmodi Visiones hic & nunc quippiam
 futurum vere prædicat? Qui vero talem prædictionem
 ita per eventum probatam, pro divina judicaret, quantum
 quæso

quæso erraret ! Nec (γ) DEO est ignota fraus Diaboli, qui ideo à Visionibus abſtinebit, eo quod Eccleſia e Scrip-
turis S. ſufficienter informari poteſt, illi ut ne anſam da-
ret etiam ſuas ſuppoſititias ingerere atqve Christianorum
non paucos ſe ducere. Quatenus autem (δ) Diabolo in-
terdum permittit, ut ſub prætextu Visionum divinarum
hominibus imponat ingratitudeſ erga DEI verbum pœ-
na eſt omnino. Frequens inter Christianos hodiernis
moribus datur verbi div. ſaſtidium, idqve tanto potius,
quanto nunc à majori exercitu Evangelistarum
prædicatur, & quaſi imber benignus ſuper hæretidatem
DEI effunditur Pfalm. LXIIIX, 10. 12. Quidni DEUS
idem & cum hoc contemptum ſuæ benignitateſ, veluti
Mannæ in Iſraelitiſ Numer. XI, 6. ſeqv. vindicabit ?
Quomodo hoc ? jam denunciavit PAULUS hiſ verbis :
Quod charitateſ veritateſ non accipiunt, ideo
mittit illiſ operationem erroriſ, ut credant men-
daciſ, ut judicentur omneſ, qui non crediderunt
veritateſ, ſed conſenſerunt iniquitateſ. II. Theſſ.
II, 10. 11. 12. Eaſq; propter (ε) quibuſ in lociſ verbum Dei
ejuſqve præconium à Perſecutoribuſ eſicitur, nunquam &
nuſquam illiſ defectum DEUS Visionibuſ immediatiſ
compenſavit, ut per haſ Eccleſia verbo DEI deſtituta in-
formaretur & confirmaretur. Cur ſic vero ? Nimirum ut
hæc etiam frauſ diaboli evitaretur & declinaretur. Novi-
tatiſ ſtudioſiſſimi ſunt homineſ, ut ideo inuſitati docendi
modi, novellaqve dogmata illorum auribuſ κινήθητε &
prurituſ perfacile moveant, juxta II. Tim. IV, 3.
Eſi præſentiaſ Pauli locuſ cum hodierniſ temporibuſ con-
feratur, ejuſ inpletionem citra difficultateſ judicabit.
Proinde

Proinde (2) Visionibus immediatis nec ædificatur
 nec reædificatur, quin potius turbabitur Ecclesia. Modus
 docendi consuetus, isque divinitus introductus variatur;
 Omnis autem mutatio periculosa est. Verbum DEI despe-
 ctus traditur, quasi I. insufficiens sit ad nostri sufficien-
 tem informationem, vel alio defectu laboret, ob quam illas
 introducere necessum sit. Nec minus quoque ministerium
 sacrum, tam quâ vocationem, quæ ut mediata est, eidem
 fida illa Visionistarum immediata ab imperitis & sim-
 plicioribus sine difficultate quâdam præfertur; tum quâ
 ejus officium elencticum quod communiter à Visio-
 nistis culpatur, quasi vel minus sufficiens & efficax sit ad
 movenda corda Auditorum, vel tanto cum fervore, quo
 par est, non tractetur, aut necessitas reqverit. Et cum à
 cordatis Ecclesiæ Ministris ejusmodi Satanæ ludibria ju-
 sto Zelo meritoque ex sacris impugnantur à Visionistis
 vix aliud quam tota plaustra convitiatorum atque injuria-
 rum reportant. Vid. B. Dn. D. OLEARIUS in der treu-
 herßigen Verwarnung vor dem verführerischen Geiste der neuen
 Schwärmer Anno 1669. Lipsiæ p. 33. ubi num. 11. adducit
 quendam anonymum Visionistam, qui concionatores
 appellavit: Schriftgelehrte/die den Teuffel haben/ und ihren
 eigenen Kopff folgen/ weiln sie ihm nicht vor einen Propheten
 hielten; Sie hätten Gottes Wort nur in den Munde/ aber
 das Herze wäre ferne davon. Quomodo etiam his gemella
 contra quendam Ecclesiæ Hallensis Ministrum publice
 concionantem certus quidam studiosus Pictista atque
 Visionista publice evomuerit, non sine totius audito-
 rii insigni perturbatione & indignatione, jam longe lateque
 innotuit. Num quid ista cuncta fiunt cum incremento Ec-
 clesiæ? Imo (3) cum tales Visionistæ plerumque sim-
 plices

plices esse soleant, & in specie ex genere fœminino, quam
 facile a diabolo decipiuntur? utpote quibus propter sim-
 plicitatem fraus necdũ adeo cognita est atque perfecta ut
 quæ diabolicæ sunt tentationes, pro divinis sibi imaginen-
 tur, non aliter uti SAUL sub specie SAMUELIS redivi-
 vi decipiebatur. I. Sam: **XXIX**, 14. 15. Siccine per
 Priscillam & Maximillam diabolus decepit Mon-
 tanum & Novatianos? qui & Tertullianum,
 ut animam hominis esse corpoream inde probare conten-
 deret. Tanta enim palliare specie suas præstigias *μυριο-*
τοχων valet ut difficulter haud raro a Doctis, nedum ab
 indoctis, num boni malique spiritus loquentes aut appa-
 rentes sint discerni possint. Quid si (9) aliquis eo auda-
 ciæ deducatur a Satana ut quod ipse fraudulenter & ad fal-
 lendum effinxit, quasi divinitus acceperit, perhibeat? Sa-
 ne ab hodiernis moribus tale quid alienum plane non erit!
 Nec (ι) absurdi quid affirmabimus. si in Visionistis
 causam ecstaseos & inde natarum Visionum probabili-
 ter statuamus. Melancholiam, sive hæc ex conditione
 naturæ, sive ex operatione Diaboli hominem invaserit.
 Quid enim eadem nunc in somniantibus, nunc in vigilan-
 tibus efficere possit, inter Eruditos peregrinum non est.
 Contigit sane, teste Cœlio Rhod, itemque Johan-
 ne Sperlingio Instit. Phys. l. 2. c. 4. de Magia,
 quæst. 8. alium se vas figulinum affirmare, alium gallum;
 alius ex butyro se compactum somniavit, eaque propter
 ignem accedere noluit, ne à calore liquecat. Nec saga-
 rum ad nocturna comitia transportationes verè aliæ sunt,
 quam imaginariæ, quas per excitatam in ipsis quandam
 melancholiam diabolus ita fallit, ut verè ad illa se fuisse
 delatas cibis & choreis refectas persuasum habeant.

D

Nihil

Nihil tam ridiculum, inquit laudatus Sperlingius, & ineptum est, quod non melancholici sibi interdum imaginentur. Accedit, quod Protealus in Elench. Hæret. l. 5. Hæres. 12. scribit: Compertum esse, quomodo Enthusiastæ somno se tradiderint, & somnorum Phantasmata Prophetias appellarint.

§. XVII. Imo nihil dubitamus (6) asserere Visiones Enthusiasticas prorsus in N. T. abrogatas esse, idque autoritate Apocal. c. XXII, 18. Ubi sub gravi comminatione prohibetur, ne quis aliquid apocalypiticum addat, homogeneam sc. *θεοπνευσίας* aut Visionis immediatæ autoritatem præ se ferens. Quid quæso ita? Certe si vel maxime ad solas dogmaticas haberetur respectus, satis staret nostra sententia; quatenus autem ad historicas quoque, quod liber apocalypiticus evincit, qui non solum dogmaticus, sed etiam historicus est, & quæ de futuris Ecclesiæ fati a Daniele delineata sunt, a Johanne luculentiori visione præformantur eamque ob causam futuri penicillo designantur, sic tanto firmior in loco alleg. radices agit. Non legitur in Sacris Apostolorum Successores per enthusiasmum aut extraordinariam quandam revelationem eruditos, sed tum ex institutione aliorum Doctorum Actor. XII, 26. tum ex assiduâ sacrarum literarum lectione II. Timoth. III, 13. Probandum prius donum lingvarum & medicationis post Apostolorum tempora solum abrogatum fuisse, non sic vero lumen propheticum. Quid ergo hodierno adhuc tempore ejusmodi peculiare raptus expectabimus? Et quoniã
im-

immediata ad docendum **VOCATIO** sublata est, certe
Visiones immediatæ sublatae quoque sint, oportet;
 utpote quæ immediatam vocationem præ se fe-
 runt, veluti ad eandem **Visionistæ** etiam provocant.
 Habemus per **DEI** gratiam **Ordinarium** verbi di-
 vini **Ministerium**, quod ad aliud nihil, quam ad solam
Scripturam sacram docendam alligatur, quo jure, quo præ-
 textu quoque ausu **Visiones** immediatas vel expecte-
 mus vel accipiamus? Quin tales prorsus in Ecclesia, post-
 quam in hanc **Ministerium** ordinarium introductum est,
 abrogatas esse indubitato credamus? Nec **N. T. conditio**
Visiones istas admittit, ut notitia rerum futurarum (nec-
 dum sacrorum dogmatum) ex immediata revelatione
 haurienda, ad extremum usque diem duret; nisi absurde
 statuamus, post extremum diem quædam in mundo futu-
 ra, quæ per immediatas revelationes prænunciari
 possint ac debeant?

§. XVIII. Quod (7) **Hæreticis** **Visiones** haud
 raro sint familiares atque *ιδιώτητων* quasi ipsorum *κρησφύ-
 γητων*, opus non est, ut prolixè hîc probemus, quandoqui-
 dem veritas hujus asserti ex §. III. & XVI. satis patescit.
 Videlicet quoad illi probe intellexerunt, vel in con-
 scientia convicti fuerunt, è **Særis** suas *κνοδοξίας* nec pro-
 bari nec defendi posse, utpote è quibus tam facile rejici-
 untur, quam sine iisdem objiciuntur. Postquam **ZWIN-
 GLIUS** erroris sui præsidium circa verba **Cænæ**, quo sub-
 stantialem carnis & sanguinis Christi sub pane & vino
 præsentiam negabat, in sacris **Scripturis** non reperiēbat
 idem in **Visionibus** quæsiuit, interserens, sibi à noctur-
 no quodam monitore revelatum, copulam **EST** in verbis
 D 2 Christi:

Christi: Hoc est corpus meum, per γ significat exponi debere, dubitavit autem num ater vel albus monitor ille fuerit? Frustra vero! Qvis enim alius quam ater Spiritus contra Scripturam S. aliquid revelabit? Quia monasticum vitæ genus in verbo DEI nullum habebat fundamentum, per Visiones & somnia commendatum fuisse testantur Centuriatores Magdeb. Cent. VII, c. 13. p. 579. sqq. ubi etiam ex Bedæ libr. 4. Hist. Eccl. multa exempla adducuntur.

§. XIX. Adfurditas quoque (8) harum Visionum facile dignoscitur. Absurdum quippe est (α) DEUM qui aliàs justissimus est cordis autor, & tenacissimus conservator ordinem à se institutum & tot secula conservatum citra ullam necessitatem & utilitatem immutare & aliquid extraordinarii introducere, quo ipso vix aliud efficere tur, quam quod Ecclesia turbaretur. Aut enim in Visionibus illis, quæ proponuntur, in Scripturis S. tanquam in dogmatum fidei principio *ὀμνείω καὶ μοναχία τῶ* sunt expressa aut non. Si prius, quid aliud statuendum de VISIONIBUS, quam quod frustra super inducantur! Sin posterius, oppido hoc pugnabit cum decantata solida Scripturæ. S. perfectione. (β) Absurdum est, quod dum DEUS ipse nos ad solam Scripturam S. circa dogmata fidei cognoscenda remisit, nunc forsan mentem suam mutavit, ut ad extraordinarias Visiones nos revocare consvesceret. (γ) Absurdum est, DEUM suam Ecclesiam tantis errorum discriminibus expositurum, quantis exponeret, si eidem novas revelationes offerret & commendaret. Neque enim ignotum est, vix quicquam magis & orthodoxiæ & Ecclesiæ noxium fuisse, quam Visionum

Visionum

Visionum figmenta. (d) Absurdum est DEUM suos fideles à canone fidei ad quippiam apocryphum, ab authentico, ad dubium, ab infallibili ad fallibilia a perspicua littera ad obscuram, à luce ad tenebras deducturum. Prioris generis est Scriptura S. posterioris vero sunt Visiones. Quam obscuris verbis Visionistæ suas Visiones exponere soleant, non solum Anabaptistarum & Quackerorum exempla testantur, verum etiam Virgo illa Nobilis, quæ Anno 1691. in Hamburgensium vicinia suas, quas agitabat, Visiones verbis maxime obscuris atque ambiguis significavit, se ipsam prodidit, quo Spiritu ageretur, scilicet non veritatis, sed mendacii qui in obscuritate verborum involucra mendaciorum & latibula quærere contendebat. Quod si doctrina Visionistarum vera est & in Scriptura S. fundata, quid Visionibus opus est? Num quid credendum, quod consensu & autoritate Scripturæ S. destituitur? Huic omnino, qui non credit, multo minus Visionibus fidem ulla ex parte adhibebit, (e) Absurdum est DEUM posthabitis Viris Doctis, & quos ipse sua gratiâ ac benedictione in literis Sanctis erudivit, atque erudiri curavit, committere officium docendi Personis indoctis & in S. Scripturis vel parum vel nihil versatis, quales sunt ancillæ Pietistarum, Visiones jactitantes. (f) Absurda est confusio Clericorum cum Laicis, quatenus ex Discipulis fiunt Docentes & ex Docentibus Discipuli, idque tamen ex divino mandato, cuius Vero ne minimum quidem in Sacris habetur vestigium; non minus quam si Paterfamilias servitia servorum & ancillarum ita confundere vellet, ut quæ servorum sunt ancillis, & quæ ancillarum servis committeret.

Conf. B. Luther. de hoc fusius differentem
Tom. III. Jehn, Germ. fol. 181. a. b. (n) Absurdum
 est munus docendi à DEO nunquam in N. T. sexui fœmi-
 neo concessum & à Paulo prorsus interdictum, I. Tim.
 II, 12. I. Cor. XIV, 34. & nunc demum à DEO intro-
 duci. Hinc Tertull. de velandis virginibus:
 Non permittitur mulieri in Ecclesiâ loqui, sed
 nec docere, &c. Et concilium IV. Carthagin.
 c. 99. Mulier quamvis docta & sancta Viros
 in conventu docere non præsumat. Nec est quod
 hinc objiciatur, mulieri à Paulo concedi, τὸ προφητεῖν
 I. Cor. XI, 5. Item, quod in V. T. legantur Mirjam
 Exod. XV, 20. Debora Jud. V. uxor Esaiæ c.
 VIII, 3. Hulda II, Reg. XXII, 14. Prophetasse; In
 N. T. Hanna Luc. II. Filia Philippi Act. XXI, 9.
 aliæque. Nam (1) si intervenerint dona heroica (2)
 necessitas stricta s. defectus Virorum, imprimis Ministro-
 rum Ecclesiæ, quæ circumstantiæ extraordinariam docen-
 di licentiam sexui fœminino non denegant; sed probent
 easdem de Visionistis Visionum Promachos oportet.
 Notissimi sunt dicti sexus inordinati affectus atque defe-
 ctus, v. g. animi levitas, iudicii infirmitas, credendi facili-
 tas, ut licet in quibusdam mulieribus δύναμις διδασκῆ
 detur, iisdem tamen ideo ἰξοσία ob datas rationes non
 facile concedenda. Annon insuper ἀσύντατον esset, mulie-
 rem in Ecclesia docere, & eam quoque subjectam esse
 veluti ex Gen. III, 16, & I. Cor. XIV, 34.
 evidenter intelligitur. Notetur hinc quid B. Luthe-
 rus Tom. II. Wittenberg, fol. 366, scribit:

Wir

Wir lassen iehō solches anstehen / was solche Weiber in alten Te-
stament vor Recht gehabt zu lehren und zu regieren / sie habens
freylich nicht / als die Schleicher unberuffen noch aus eigener An-
dacht und Dienst nicht gethan / sonst hette Gott ihr Amt und
Werck nicht bestediget mit Wundern und grossen Thaten. Aber
in N. T. ordnet der heilige Geist durch S. Paulum, daß sie sollen
schweigen in der Gemeine oder in der Kirchen / und spricht. Es
sey des H. Erri Geboth / 2c. Et Paulo post: In der Gemeine
oder Kirche / da das Predigt-Amt ist / sollen sie schweigen und nicht
predigen / sonsten mögen sie wohl mit beten / singen / loben und A-
men-sprechen / und daheim lesen und sich untereinander lehren und
ermahnen. Absurdum est (9) per novellas rationes tenta-
re velle, quod per Scripturam S. non obtinetur: quan-
doquidem hæc, ut constat, sua autoritate radiat, illæ verò
nec quicquam. Absurdum est (1) DEum instituere, ut
novellis revelationibus Christiani in fide in vitâ, infor-
mentur, apud quos tam copiose & abundanter habetur
verbum DEI scriptum & prædicatur. Denique (*) absur-
ditatem Visionistici erroris etiam hoc argumentum
ostendit: Aut Spiritus S. datur per verbum DEI
externum, aut sine eodem. Non per verbum, huic
enim opponitur ἐνδυσιασμός, qui sensus externos, quam-
diu durat, omni sentiendi actu exuit, & per consequens
auditum, audiendi. Ubi autem verbum DEI sensu exter-
no excipi nequit, per idem quoque Spiritus S. minime
dabitur. Ergo forsitan dabitur sine verbo? Ecce! Ana-
baptistarum delirium, qui Spiritum S. sine verbo externo
contingere sentiunt. Confess. Art. 5. minister. Eccl.
Et ut ne modus hîc extraordinarius obvertatur, proban-
dus iste prius de Visionibus Visionistarum. Da siest
hestu den Teuffel / inquit Luth. T. 3. Jen. Germ. f. m. 90. a.
Daß

Daß er das eufferliche Wort nicht achtet / und gar nicht will ha-
 ben zum Vorlauffe des Geistes. Da wisse dich vor zu hüten und
 sey gewiß/daß diese Propheten von Teuffel sind / & fol. 69. a.
Gott handelt mit uns auff zweyerley Weise. Einmahl euffer-
 lich/ das andere mahl innerlich. Eufferlich handelt er mit uns
 durchs mündliche Wort des Evangelii und durch die lieblichen
 Zeichen/als da ist Tauffe und Sacrament: Innerlich handelt
 er mit uns durch den heil. Geist und Glauben / samt andern Gab-
 ben. Aber das alles dermaßen und der Ordnung/ daß die euffer-
 lichen Stücke sollen und müssen vorher gehen/ und die innerlichen
 hernach/und durch die eufferlichen kommen. Also daß ers beschloß
 sen hat/keinen Menschen die innerlichen Stücke zu geben / ohne
 durch die eufferlichen Stücke/ denn er will niemand den Geist und
 Glauben geben/ohne durch das eufferliche Wort und Zeichen so er
 dazu eingesezet hat.

§. XX. Quod deniq; (9) Visiones hodiernæ ad-
 versentur (a) Libris Symbolicis patet ex allegato Art.
V. August. Conf. in quo Anabaptistarum error, uti
 dictum perstringitur, quo Spiritum S. sine verbo externo
 contingere somniant. Deinde ex Articulo VII. Apo-
 log: de numero & usu Sacram. p. 202. ubi itidem
 Fanaticorum εὐθεσιασῶν & Anabaptistarum somnia atque
 illuminationes, quas illi fingunt atque expectant, impro-
 bantur. Item Artic. Smalcald. Part. 3. Art. 8. de
 Confessione p. 331. & 332. Quin etiam in Artic.
 3. Catech. maj. in Epitom. Articular. Artic. 2. de
 Lib. Arbitr. n. 3. p. 579. Et ejusdem Solida Decla-
 rat. Artic. 2. de Lib. Arbitr. p. 581. 655. 668. 678.
 (B) contra Patrum & hodiernorum γρηγοριωσ, orthodoxorum
 Theologorum sententiam. Ex illis, ut Irenæum, Cy-
 prianum, Gregorium & alios brevitatis causa præ-
 tereamus,

tereamus, audiamus saltem Augustinum contra Po-
litianum ita: In rebus fidei post constitutum ca-
nonem nec revelationibus nec miraculis præter
aut contra Scripturam S. credendum est Multa
enim talia finguntur ab hominibus. Etsi non
fingantur, præmonet tamen Scriptura, ne illis
contra verbum DEI credamus. Et licet tempore
Bernhardi Visiones ab Episcopis Papæis non parvi
æstimarentur, tamen quid de iis iudicavit BERNHAR-
DUS ex ipsius verbis, quæ §. III. adduximus, intelli-
gi potest. Quid quoque LUTHERUS, ejus verba, quæ passim
notavimus, testabuntur. Tantum hoc loco audiemus ad-
huc, quid Enarr. in Genes. Tom. II, fol. 197. b. scri-
bit: Martyres, sive Angelorum apparitionibus
solo verbo confirmati mortem oppetiverunt
pro nomine Christi, cur non eidem & nos acqui-
escamus? Et post pauca: Ego igitur non curo An-
gelos & soleo DEum quotidie precari, nequen-
quam ad me mittat quacunque de causa. Quod
si afferret aliquis, non audirem, sed advertarer:
nisi de politica quâdam necessitate aliquid si-
gnificaret, & tamen haud scio, an in tali casu au-
scultare & credere velim, &c. Neque aliter, uti di-
ctum, nostrates Theologi *γρηγοριανος*-orthodoxi. Nullus enim
ex his (1) in rebus fidei & conscientiae immediatas re-
velationes audiendas; nec (2) illis ad extremum usque
diem Visiones futuras statuit atque concedit, quod passim
ex eorum scriptis, quæ adduximus sine difficultate con-
stabit. Præter illos ut & qui in superiori seculo vixerunt
E Philippos

E

Philippos

Philippus Mel. Justinus Menius, Urbanus Regius, Nicolaus Amsdorffius, Henricus Dirpius qui varia contra novos Prophetas seu Anabaptistas scripserunt videatur Dn. D. Keslerus Cas. Consc. c. 3. Dn. D. Balduinus in Casib. ut & Comment. in Epist. 2. ad Corinth. p. 606. Giessenses Tom. 8. Disp. Gerhard. in Disp. Acad. Dn. D. Hunnius contra Weigelianos, Thumii Weigelianismus, B. Wilhelmus Lyserus de Prophetiis Disp. pecul. Ministerium Hamburgense von Obacker. Greuel & quæ idem una cum Ministerio Lubecensi & Luncburgensi anno, 1645. & anno, 1656, contra Christianum Hoburgium, Weigelianismi Hyperaspidem edidit, aliosque non paucos. Stat ergo nostra sententia contra novellas VISIONES, quod sint falsæ & improbandæ.

§. XXI. Sed videamus etiam, quæ pro suis visionibus defendendis Visionistæ obvertant. Communiter urgent dictum Joelis II. sed ad hoc super §. XII. fuit responsum. Præterea præsidium quærent in verbis Pauli Ephes. I. 17. ubi precatur, ut DEUS Domini nostri JESU Christi, Pater gloriæ det Ephesius Spiritum Sapientiæ & revelationis in agnitione ejus, illuminatos oculos cordis, ut sciant, quæ sit spes vocationis eorum &c. Hic autem non de immediatâ sed de mediatâ Apocalypsi fieri sermonem, obscurum certe est minime. Caro & sanguis non revelant nobis mysteria divina, sed Pater Christi, qui in cælis est. Math. XVI, 17. Precatur itaque Paulus Spiritus S. gratiam Ephesius quâ ipsorum mens, alias per peccatum originis corrupta ac obtenebrata, cœlesti fulgore irradietur atque illuminetur, ut ita pulsas tenebris virtute illius fulgoris verum DEUM salubriter agnoscant, & quæ in Christo reconditæ
pro

pro communi hominum salute beneficia, eaque sibi profutura indubitato sperent. Nec minus quando Ephes. IV, 11. Apostolus recenset, quæ & quam egregia munera Christus in Triumpho suæ ascensionis in cælos inter homines distribuerit, quibus Ecclesia ædificaretur & conservaretur, dum dedit quosdam Apostolos, quosdam Prophetas, alios Evangelistas, &c. Quos alios vero per Prophetarum nomen, quam Scripturæ S. interpretes s. dono interpretandi Scripturam pollentes, hic intelligere possumus? eo quod tales hoc nomine in N. T. designantur Rom. XII, 6. I. Cor. XII, 11. XIII, 29. XIV, 29. Etsi in V. T. eodem notati fuerint futurorum nuncii, quæ ex revelatione divina acceperunt Hujus generis Prophetas vero adhuc hodie esse, negari nequit. Quod si tamen in sensu antiquo s. in vet. T. usitato accipiendi essent Prophetæ, ejusmodi futurorum nuncios etiam circa prima secula N. T. fuisse ultro fatemur, sed hodierno tempore adhuc esse, nihil nos movet, ut affirmemus; quin potius, quod cum munere Apostolorum & Evangelistarum & illorum exspirarit, statuendum.

§. XXII. Pari ratione nihil obtinent, quando ad verba Christi Joh. XVI, 13. provocant, dum ait: Cum venerit autem Spiritus ille veritatis ducet vos in omnem veritatem. Nam si ad solos Apostolos spectat illa promissio, frustra ad Visionistas applicatur. Sin vero non ad solos, sic ad omnes fideles, nulloque jure sibi solis Visionistæ vindicare poterunt.

§. XXIII. Frustra quoque ad Esaiæ LIX, 21. Matth. XXII, 20. confugiunt. Quippe quod hic ad revelationem immediatam atque ideo ad præsentiam Dei solis Prophetis, propriam habeatur respectus, probandum prius. Quin in priori potius agitur de conservatione verbi divini & Ec-

eleſiæ per verbum; In poſteriori promittit Chriſtus præſentiam ſuam Apoſtoliſ eorumq; Succelloribus gratioſam tum in obeundâ functione, tum in cunctis neceſſitatibus. Veluti autem non omnes Apoſtoli officium Propheticum exercuerunt, multo minus eorundem Succellores. Sic ad hoc promiſſio Chriſti fruſtra extenditur.

§. XXIV. Cæterum & rationibus Viſionistæ pugnant, & quidem (1) Perpetuitatem divinæ bonitatis omnipotentia & liberrimæ voluntatis objecit anno, 1644. D. Joh. Fabricius, Superintend. Stetinensis. Quasi verò donum lingvarum & fanandi agrotos temporibus Apoſtolorum uſitatum minus fuiſſent bonitatis divinæ effectus, quam donum revelationum. Quemadmodum autem illius ceſſatio perpetuitati bonitatis divinæ non adverſatur, quomodo eidem adverſum erit, quatenus Viſionum donum ceſſaſſe dicitur.

§. XXV. Ab aliis urgetur (2) corruptus Eccleſiæ, maxime quâ mores, ſtatus. Hunc autem per novas Viſiones corrigendum divinitus perſvadere conantur. Nonne vero hoc facilius Eccleſiæ Miniſtri & quidem qui officium epanorthoticum præſtarent, niſi calum impietatis Auditores obducerent. Et qui illos non audit, multo minus novos Prophetas audiet. Luc. XVI, 31. Conf. II. Petr. I, 19. Pl. CXIX, 9. & II. Huc pertinent verba LACTANTII, quando ſcribit: Qui ambitione inflati &c. etſi Solem ipſum geſtemus in manibus, fidem nō commodabunt doctrinæ, quæ illos jubet, omni potentia & honore contempto humiles vivere atq; ita humiles, ut & accipere injuriam poſſent, & referre nolint, ſi acceperint.

rint. Ji sunt homines, qui contra veritatem clausis oculis latrant.

§. XXVI. Etiam (3) prodigiis, quæ in creaturis tum animatis tum inanimatis interdum contingunt, quibus futuræ clades alias præfagiantur, sibi quoddam præsidium pollicentur, sed frustra! Quæ enim ab illis ad Visiones erit consequentia? Quando misericordiæ divinæ commodum videtur etiam per *ἄλογα* homines ad pœnitentiam sollicitare, nihil hoc pro novellis Prophetis. Imo etiam illa prodigia probe examinanda sunt, annon in fraudem Ecclesiæ Satanæ sint factus? Nam quomodo hîc in bello, pestè & aliis calamitatibus suas præstigias & delusiones exerceat, in comperto est.

§. XXVII. Sed quid (4) dicemus de Visionistarum (α) precibus assiduis, (β) vita pia & (γ) de hoc, quod ipsorum revelationes sint de rebus sacris? Resp. Nonne dæmon se transformare potest in Angelum lucis II. Cor. XI, 14? Forfan nunquam diabolus docuit pro suo commodo. Vid. Luth. Tom. Isleb. p. 322. Nonne falsi Prophetæ in vestitu ovium adveniunt? Math. VII, 15. Qui & qualis fuit ille Spiritus, qui copulam, EST in verbis cœnæ per *ἰδὲ* significat exponendam Zvinglio revelavit? Vere qui hanc Apocalypsin cum regulis hermeneuticis confert, genuinum autorem protinus animadvertet. Imo nihil versutius, nihilque periculosius est Hagidæmone. Duplici quippe via præcipue verbum Evangelii Satanæ impugnare contendit; altera manifestum ejus se ostendit hostem, idque per manifestam *ψευδοδοξίαν*; altera amicum se illius astute simulat, dum *ὁμοία λαλεῖ, ἀνόμοια φρονεῖ*. Nunquam autem atque hâc not-

centior est. Hinc Spiritus, ut circumspicere probemus, jam dudum hortatus est Johannes, I. Epist. IV, I.

§. XXVIII. Dicunt tamen (5) Moribundi interdum, suas habent revelationes, quidni & alii? Resp. Sed quod illas vulgent, prædicent, habeant, probandum omnino. Nec Ecclesiam ejusque statum concernunt, sed propriam aut personam aut familiam.

§. XXIX. Unde autem (6) instant, illa ἰκτασις nisi præsentia Spiritus S. interna & ab eo impressa sensibusque internis repræsentata revelatio omnem sentiendi actum ab externis corporis membris ad internos sensus revocaret? Unde sudor fere sanguineus, qui interdum in ecstaticis apparet? Resp. per instantiam: Unde Quackerorum & aliorum Fanaticorum ecstasis? Unde in Pythia Delphica, quam post ἰκτασιν & summum membrorum paroxysmum jam ante tria millia annorum responsa dedisse, gentilium historiae referunt atque testantur. Imo in Pseudopropheta & sacrificulis olim ejusmodi ἰκτασις usitata fuisse, ex sacris, præcipue Jerem. L, 30. colligi potest, ut dicitur, quod Babylonii divinatores באימים החהל in suis terriculamentis gloriantur, rectius (juxta Hebræum הלל quod proprie juxta Buxtorffium, s. καὶ ἀνίφροσιν juxta Schind. in Lex. Pent. insanire significat) insaniant, aut infano impetu ferantur, quandoquidem à suis אימים idolis formidabilibus, B. Lutherus: erschrecklichen Götzen/ tali terrore percutiebantur, ut quasi præ metu ἀφρονας mentisque vix compotes viderentur. Conf. Joh. Conr. Dietric. Antiqu. Bibl. in Deut. XII, 3. p. 264. b.
Huc

Huc spectat, quod isti idolorum Ministri dicti fuerint
כמר a כמר, quod inter alia ardere flagrare signi-
ficat, quasi ardentem seu flagrantem, eo quod in cultu idolo-
rum ita fuerint, *ἐκστασι* correpti, ut quasi ardentem affectibus
& inflammati apparuerint. Conf. Hof. VII, 7. Quin
& ejusmodi *ἐκστασι* inter Indorum sacrificulos frequen-
tem esse hinc inde historiae perhibent. Quam verò arte ma-
gica & pulvere magico Quackeri *ἐκστασι* cum adjuncto
tremore excitare soleant, prolixè videri potest in dem
Platonisch-Hermetischen Christenthum M. Ehres-
Gott Daniel Colberg. c. 7. Von der Quackerey
n. II. p. 249. Ubi idem ex Lassenii Historisch-und
Schriftmäßige Erörterung der neuen Secte der
Quack. recenset. Præterea quidni in melancholicis, ma-
xime scæminini sexus præstare potest Phantasia, cui facile
auxiliatrices quasi manus porrigit pavor conscientie tum
ex fulmine legis divinæ, quod maxime vibrant PIETI-
STÆ, tum ex studio implendi legem, quod itidem jacti-
tant, excitatus, indeq; facile commovenda atrabilis. Quan-
quam sudorem saltim subflavum fuisse visum *αὐτόπλου* te-
stentur. Sed de hoc commodius Medicorum quam no-
strum expectandum judicium. Sit insuper penes autorem
fides, cum multa quæ non sunt, non raro dicantur esse.
Nam a lumine vere Prophetico s. divino talem sudorem
ecstaticum aut sudoriferam *ἐκστασι* l. immediate l. medi-
atè exprimi, ne cogitandum quidem nedum statuendum.
Facile aliàs à Satana simplicium oculi ac mentes fasci-
nantur & decipiuntur.

§. XXX. Cum igitur ex his abunde constet, quam
improbæ monetæ sint modernæ Visiones, non minus
quam Quackerorum aliorumque Fanaticorum,
dcte-

detestendas atque ideo in Ecclesiâ minus tolerandas esse, inde firmiter colligitur, prout idem nunquam non etiam post fata laudandus B. Dn. D. JOH. OLEARIUS in der treuherzigen Warnung von dem verführerischen Geist der neuen Schwärmerey und Offenbarung fusissime docuit & demonstravit. Ex animo autem rogamus Benignissimum omnis veræ illuminationis Patrem in cujus lumine infinito vera atq; unica ad salutem illuminatio nostra recumbit, nos gratiofo sui verbi lumine irradiare dignetur, ut in eodem verum salutis lumen videamus; Principis tenebrarum ad fraudem compositas tenebras advertamus & caveamus, ne in illas sub specie cujusdam illuminationis incauti incidamus, sed tanquam filii lucis constanter in vera luce vivamus & ambulemus! Quorum vero mentes Pseudophosphorus eheu! jam occupavit, ut dum se illuminatos fraude diaboli opinantes, in mediis errorum tenebris omnino palpitant, ex iisdem Pater æternus per illuminantem suam χειρὸς φωτὸς ad veram lucem perducatur atque illuminet, ut non nisi αὐτοφῶς illud fidei Principium, quod lucerna quædam est pedibus nostris & lumen semitis nostris ad extremum lucis hujus usque momentum sectentur, donec luce ista per præsentem tenebrarum vallem duce ad sempiternam, illam lucem omnes perveniamus, in quâ nullæ prorsus tenebræ, Patremque luminum sine fine πρὸς πρόσωπον omnes videbimus, atque in illâ, hoc est, beata luce æternum ambulabimus! Fiat!

SOLI DEO GLORIA!

